

Chương VIII – ĐỘNG VẬT VÀ ĐỜI SỐNG CON NGƯỜI

A – BÀI TẬP CÓ LỜI GIẢI

Bài 1. Tại sao động vật lại có sự đa dạng về loài ? Sự đa dạng đó biểu hiện ở những đặc điểm nào ?

■ **Lời giải :**

Động vật có sự đa dạng về loài là do khả năng thích nghi cao của động vật đối với các điều kiện sống rất khác nhau ở các môi trường địa lí của Trái Đất và được thể hiện bằng sự đa dạng về số lượng, đặc điểm hình thái và sinh lí của loài.

Bài 2. Hãy giải thích các đặc điểm thích nghi của động vật ở môi trường đới lạnh.

■ **Lời giải :**

- Về cấu tạo : Có bộ lông dày để giữ nhiệt cho cơ thể ; có lớp mỡ dưới da dày để giữ nhiệt dự trữ năng lượng chống rét ; lông có màu trắng vào mùa đông để dễ lẫn với tuyết, che mắt kẻ thù.
- Về tập tính : có hiện tượng ngủ đông để tiết kiệm năng lượng ; có hiện tượng di cư về mùa đông để tránh rét, tìm nơi ấm áp ; hoạt động về ban ngày trong mùa hạ vì thời tiết ấm áp hơn để tận dụng nguồn nhiệt.

Bài 3. Hãy giải thích các đặc điểm thích nghi của động vật ở môi trường hoang mạc đới nóng.

■ **Lời giải :**

- Về cấu tạo : Chân dài vì để nâng cơ thể cao so với cát nóng, nhảy được xa giúp di chuyển nhanh tránh được cát nóng ; móng chân rộng, đệm thịt dày để cơ thể không bị lún, đệm thịt có tác dụng chống nóng ; có bướu mỡ ở lạc đà là nơi dự trữ mỡ (nước trao đổi chất), màu lông giống màu cát để lẫn tránh kẻ thù.
- Về tập tính : mỗi bước nhảy cao và xa, di chuyển bằng cách quăng thân để hạn chế sự tiếp xúc với cát nóng ; hoạt động vào ban đêm để tránh nóng ban ngày ; có khả năng di chuyển xa để tìm nguồn nước ; khả năng nhịn khát giỏi để khắc phục khí hậu khô và thời gian tìm nước lâu ; thường có tập tính chui rúc sâu vào trong cát để chống nóng.

Bài 4. Đa dạng sinh học của động vật ở môi trường nhiệt đới có đặc điểm gì và tại sao lại có các đặc điểm đó ?

■ Lời giải :

Ở môi trường nhiệt đới sự đa dạng về loài cao hơn ở môi trường hoang mạc và đới lạnh vì : vùng nhiệt đới gió mùa có mưa nhiều, khí hậu nóng ẩm, thực vật phát triển mạnh và phong phú, cung cấp nguồn thức ăn và môi trường sống cho động vật phát triển. Điều kiện sống rất đa dạng của môi trường đã dẫn tới hiện tượng cùng một nơi có thể có nhiều loài cùng sinh sống, tận dụng được nguồn sống mà không cạnh tranh và khống chế lẫn nhau.

Bài 5. Nêu lợi ích của đa dạng sinh học.

■ Lời giải :

Đa dạng sinh học làm cho các loài động vật và thực vật phong phú và mang lại nhiều lợi ích cho con người như cung cấp thực phẩm, dược liệu, sản phẩm công nghiệp, bảo vệ mùa màng, tạo nhiều các giống động vật, thực vật để con người thuần dưỡng... đồng thời tạo ra và duy trì sự cân bằng sinh thái trong tự nhiên.

Bài 6. Nêu các biện pháp đấu tranh sinh học và các ví dụ minh họa cho mỗi biện pháp đó.

■ Lời giải :

- Sử dụng thiên địch trực tiếp tiêu diệt sinh vật gây hại như dùng gia cầm, cóc, chim sẻ, thằn lằn để tiêu diệt sâu bọ...
- Sử dụng thiên địch đẻ trứng kí sinh vào sâu hại hay trứng sâu hại như dùng ong mắt đỏ tiêu diệt trứng sâu xám...
- Sử dụng vi khuẩn gây bệnh truyền nhiễm diệt sinh vật gây hại như vi khuẩn myôma và vi khuẩn calixi.

Bài 7. Thế nào là động vật quý hiếm ? Làm thế nào để bảo vệ động vật quý hiếm ?

■ Lời giải :

Động vật quý hiếm là những động vật có giá trị về những mặt sau : thực phẩm, dược liệu, mỹ nghệ, nguyên liệu công nghệ, làm cảnh, khoa học, xuất khẩu... đồng thời nó phải là động vật trong vòng 10 năm trở lại đây có số lượng giảm sút trong tự nhiên. Để bảo vệ động vật quý hiếm cần đẩy mạnh việc bảo vệ môi trường của chúng, cấm săn bắn, buôn bán trái phép, cần đẩy mạnh việc chăn nuôi và xây dựng các khu dự trữ thiên nhiên.

B – BÀI TẬP TỰ GIẢI

I – BÀI TẬP

1. Bài tập tự luận

Bài 1. Giải thích vì sao số loài động vật ở môi trường đới lạnh và hoang mạc đới nóng lại ít ?

Bài 2. Đa dạng sinh học có những lợi ích gì ?

Bài 3. Những ưu điểm và những hạn chế của các biện pháp đấu tranh sinh học là gì ?

2. Bài tập trắc nghiệm

- Sự đa dạng về loài được thể hiện bằng
  - số lượng cá thể trong loài nhiều hay ít.
  - số lượng loài.
  - sự đa dạng về môi trường sống.
  - sự đa dạng về đặc điểm hình dạng cá thể.
- Sự đa dạng về loài phụ thuộc vào
  - nhiệt độ.
  - nguồn thức ăn.
  - sự sinh sản của loài.
  - môi trường sống.
- Động vật ở môi trường đới lạnh có độ đa dạng
  - thấp.
  - trung bình.
  - cao.
  - rất cao.
- Ở môi trường hoang mạc đới nóng thường gặp động vật có đặc điểm
  - đẻ trứng có vỏ rất dày.
  - nhịn ăn rất lâu.
  - có khả năng nhịn khát giỏi, hoạt động chủ yếu vào ban đêm.
  - có khả năng biến đổi màu lông.
- Chuột nhảy có chân dài, mảnh, mỗi bước nhảy rất xa là động vật đặc trưng của môi trường
  - đới lạnh.
  - hoang mạc đới nóng.
  - nhiệt đới gió mùa.
  - ôn đới.
- Động vật ở môi trường nhiệt đới gió mùa có độ đa dạng
  - thấp.
  - trung bình.
  - cao.
  - rất thấp.

7. Những lợi ích của đa dạng sinh học là
- A. làm cho các loài thực vật và động vật phong phú.
  - B. là nguồn tài nguyên tái sinh khổng lồ cho con người.
  - C. góp phần tạo ra sự cân bằng sinh thái trong tự nhiên.
  - D. cả A, B và C.
8. Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến sự suy giảm đa dạng sinh học là
- A. con người khai thác tài nguyên rừng một cách bừa bãi để phục vụ sự gia tăng dân số.
  - B. do lối sống du canh, du cư, xây dựng đô thị, nuôi trồng thủy sản...
  - C. sự ô nhiễm môi trường đã tác động mạnh đến môi trường sống của thực vật và động vật.
  - D. cả A, B và C.
9. **Không** thuộc các biện pháp đấu tranh sinh học là sử dụng
- A. thiên địch trực tiếp tiêu diệt sinh vật gây hại.
  - B. thiên địch đẻ trứng kí sinh vào sinh vật gây hại hay trứng sâu hại.
  - C. vi khuẩn gây bệnh truyền nhiễm diệt sinh vật gây hại.
  - D. sử dụng thuốc trừ sâu hoá học để tiêu diệt sâu bệnh hại.
10. Động vật quý hiếm là những động vật có giá trị về
- A. thực phẩm, dược liệu, mỹ nghệ, nguyên liệu công nghệ.
  - B. làm cảnh, nghiên cứu khoa học, xuất khẩu.
  - C. là động vật hiện đang có số lượng giảm sút trong tự nhiên.
  - D. Cả A, B và C.
11. Động vật có vai trò đối với đời sống con người như
- A. cung cấp thực phẩm, là thuốc chữa bệnh, nguyên liệu trong công nghệ.
  - B. trong nông nghiệp tiêu diệt sâu bọ có hại, vật trung gian truyền bệnh.
  - C. làm cảnh, nghiên cứu khoa học, là một mắt xích góp phần cân bằng sinh thái.
  - D. cả A, B và C.
12. Ưu điểm của biện pháp đấu tranh sinh học là
- A. không gây ô nhiễm môi trường.
  - B. hiệu quả cao, tiêu diệt được sâu hại
  - C. đơn giản, ít tốn kém, dễ thực hiện.
  - D. cả A, B và C

II – HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI VÀ ĐÁP ÁN

1. Bài tập tự luận

Bài 1. Do khí hậu vô cùng khắc nghiệt nên chỉ có một số ít loài tồn tại.

Bài 2. Đa dạng sinh học động vật ở Việt Nam, cụ thể là các nguồn tài nguyên về động vật, có những lợi ích như : cung cấp cho nhân dân ta thực phẩm, sức kéo, dược liệu, sản phẩm công nghiệp (da, lông, sáp ong, cánh kiến...), nông nghiệp (thức ăn gia súc, phân bón), những loài có tác dụng tiêu diệt những loài sinh vật có hại, có giá trị văn hoá (cá cảnh, chim cảnh), giống vật nuôi (gia cầm, gia súc và những động vật nuôi khác) đồng thời còn tạo nên những hệ sinh thái bền vững.

Bài 3. – Ưu điểm : Sử dụng đấu tranh sinh học đã mang lại những hiệu quả cao, tiêu diệt những loài sinh vật có hại, thể hiện nhiều ưu điểm so với thuốc trừ sâu, diệt chuột. Những loại thuốc này gây ô nhiễm môi trường, ô nhiễm rau quả, ảnh hưởng xấu tới sinh vật có ích và sức khoẻ con người, gây hiện tượng quen thuốc, giá thành còn cao.

– Hạn chế :

- + Nhiều loài thiên địch được di nhập, vì không quen với khí hậu địa phương nên phát triển kém.
- + Thiên địch không diệt triệt để được sinh vật gây hại mà chỉ kìm hãm sự phát triển của chúng. Vì thiên địch thường có số lượng ít và sức mạnh sinh sản thấp, chỉ bắt được những con mỗi yếu hoặc bị bệnh. Khi thiên địch kém phát triển hoặc bị tiêu diệt, sinh vật gây hại được miễn dịch, thì sinh vật gây hại lại tiếp tục phát triển.
- + Sự tiêu diệt loài sinh vật có hại này lại tạo điều kiện cho loài sinh vật khác phát triển.
- + Một loài thiên địch có thể có ích, có thể có hại : Ví dụ : chim sẻ vào đầu xuân, thu và đông ăn lúa, thậm chí ở nhiều vùng còn ăn cả mạ mới gieo. Vậy chim sẻ là loài chim có hại ; Về mùa sinh sản, cuối xuân đầu hè, chim sẻ ăn nhiều sâu bọ có hại cho nông nghiệp. Vậy chim sẻ là loài có ích.

2. Bài tập trắc nghiệm

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
B	D	A	C	B	C	D	D	D	D	D	D